

Kan lysten drive værket?

Folkeskolen: Det har skabt debat, at en dansk 9. klasse taber i direkte konkurrence med en kinesisk klasse i et DR-program. Men er der grund til at være bekymret, vi uddanner jo hele unge mennesker?

MORTEN VESTERGAARD

morten.vestergaard@jp.dk

To scener står tilbage efter DR's programmer "9.z mod Kina".

I den ene stiller 50 kinesiske elever fra Harbin op på rækker i ens, hvide trøjer med koncentreret blikke og et skilt foran, der viser, at de er klasse nummer 13 på deres skole. I den anden vises 30 danske 9. klasselever fra Holme Skole ved Aarhus. De stiller sig ikke på række. Én sidder på skuldrene af en kammerat, en anden ligger på skødet af veninderne, mens andre laver ansigter mod kammeret.

Scenerne illustrerer, hvor forskellige to samfund, to skolesystemer og dermed to klasser kan være. Klasserne har i programmerne dystet mod hinanden i læsning, matematik, kreativitet og engelsk, og de danske elever – og dermed det danske skolesystem – har tabt tre discipliner og kun vundet i engelsk, hvilket har udløst omfattende debat om den danske skole.

Resultaterne sætter nemlig fingeren på det ømme punkt i de sidste knap 20 års diskussioner om den danske folkeskole. Er fagligheden god nok?

Det spørgsmål har været stillet, siden de første Pisa-undersøgelser for mere end ti år siden sendte et chok gennem befolkningen, da det viste sig, at Danmarks elever langt fra tilhørte verdenseliten. Det gør de stadig ikke, men det gør netop deres modstandere fra Kina i DR's konkurrence, selv om Kinakendere har pointeret, at konkurrencen ikke har været helt fair, da den kinesiske skole tilhører eliten i landet.

At scenerne fra den danske klasse viser en afslappet omgangstone, er ikke tilfældigt, men et udtryk for den danske skoles udvik-

ling. Som der står i den første paragraf i Folkeskoleloven, er målet i den danske skole ikke udelukkende faglighed, men også at fremme elevernes »alsidige udvikling«. Her i landet uddanner vi *hele mennesker*, som det ofte er blevet formuleret i debatten om skolen.

Et identitetsprojekt at gå i skole

Historieprofessor på Aarhus Universitet Ning de Coninck-Smith, der netop er ved at afslutte det sidste bind i et fembindsværk om den danske skoles historie, peger på, at den udgave af reformpædagogikken, der efter Anden Verdenskrig har sat børnene i centrum frem for disciplin, stadig kan aflæses i folkeskolen.

»At være elev i den danske folkeskole er også et identitetsprojekt, det handler om at blive et menneske. Det er processen, der tæller, og ikke nødvendigvis produktet, og det begynder allerede i børnehaven, hvor vi roser børnenes tegninger, uanset hvordan de ser ud. Vi har en tro på, at viden skal leges ind, og at alle sanser skal i brug, når man skal lære noget. Det er det, vi kalder at uddanne hele mennesker, eller at se barnet i eleven,« siger Ning de Coninck-Smith, som forklarer, at der er sket store ændringer af fagligheden i den danske skole.

»Tilgangen er i dag tværfaglig, og skolen laver projekter og emneuger om f.eks. vand. Samtidig har videnssamfundet punkteret skolen og holdningen til autoriteter. Allerede for en del år siden viste undersøgelser, at der var mindre disciplin og respekt i skolen, men det gælder også andre institutioner, og det er derfor, vi kan opleve, at nogen kaster æg efter statsministeren den 1. maj.«

Et af de spørgsmål, som står tilbage efter, om samfundet kan bruge de hele unge mennesker?

Professor på Aarhus Universitet Niels Egelund, der netop har stået bag de danske Pisa-undersøgelser, har ført an i det bekymrede kor, der har akkompagneret DR's udsendelser. Han mener, at den danske skole bør tage ved lære af den kinesiske disciplin, og at kineserne i høj grad kommer og tager de spændene job i fremtiden, hvis vi ikke gør noget.

»Jeg er først og fremmest bekymret for elevernes engagement og motivation. Respekten for læring er gået tabt, og der spildes for meget tid på at komme for sent, og uro i timerne,« siger Egelund, som mener, at det skyldes velfærdssamfundet.

Sidste krise var i 1864

»Eleverne er syltet ind i velfærd. Der har ikke for alvor været en krise i det danske samfund, siden nederlaget i 1864. Eleverne har ikke noget at kæmpe for. Modsat var de asiatiske lande ulande for 40 år siden. Det er den grundlæggende forskel på befolkningerne. Asiaterne kan huske, hvordan det var at være fattig,« siger Egelund, som mener, at udviklingen er et resultat af lærernes tab af autoritet.

»Lærerne gjorde sig fri af autoriteten i 1970'erne, og i dag hersker pøblens diktatur i skolen. 10 pct. af eleverne forstyrrer de andre, og jeg får ondt langt ind i sjælen, når jeg ser lærere, der giver op over for det,« siger Egelund. Han henviser til en undersøgelse fra Dansk Center for Undervisningsmiljø, der har vist, at 60 pct. af eleverne i folkeskoler føler sig generet af uro i timerne.

Professorens modsætning er i debatten lærerforeningens formand, Anders Bondo Christensen, som taler om vigtigheden af demokratisk dannelse, og at eleverne i stedet for at lære udenad, skal kunne bruge deres viden til noget. Han ærgrer sig over den

debat, der er kommet ud af programmerne.

»Man kan ikke generalisere ud fra en enkelt klasse i et tv-program, så risikerer vi at vælge de forkerte løsninger for skolen. Jeg vil ikke sige, at der ikke er udfordringer med uro i den danske skole, men det er forkert at tegne et billede af, at skolen er et støjhelvede. Vi har en demokratisk skole, hvor eleverne bliver taget alvorligt. Som der står i Folkeskoleloven, handler det også om elevernes personlige udvikling, og ikke kun at blive dygtig til noget,« siger Bondo, som samtidig mener, at tilgangen til læringen på ét punkt kan gentænkes.

»Vi har jo sagt, at danske elever skal trives for at lære noget. Men måske skulle man i højere grad fremhæve, at hvis man lærer noget, så trives man.«

Dansk selviscenesættelse

For Noemi Katznelson, der er leder af Center for Ungdomsforskning på Aarhus Universitet, viser forskellene på de to klasser i udsendelserne kulturforskellene mellem Danmark og Kina.

»Det handler om, hvilket samfund man ønsker at bygge op. Billederne viser, at den danske skole handler om meget andet end det faglige. Skabelse af identitet fylder meget for de danske unge. De iscenesætter sig selv sammen med de andre i klassen, de skal tage stilling til, hvad de vil med deres liv, til tøj, hobbyer osv., og det er en kompleks og ressourcerekrævende proces. Og hvis de danske elever ikke lærer det, får de svært ved at klare sig på det danske arbejdsmarked. De skal i høj grad være i stand til at sige, hvad de gerne vil og lægge planer for sig selv,« siger Noemi Katznelson.

»Der er mange ting, der kan bekymre i den danske skole – fx at eleverne ikke lærer nok. Men vi bør ikke løse det ved at se til Ki-